

(1994) Sme č. 274, 26.11.

K študentom po piatich rokoch

Ladislav Kováč

Päťročný vývoj po Novembri 1989 je verným vyjadrením hmotného a duchovného potenciálu Slovenska. Demokracia je jedným ohromným superpočítačom, zložitejším ako všetky naše počítače spojené dohromady, ktorý neustále rieši veľký počet diferenciálnych rovníc - skutočnosť, aká okolo nás je, je výsledkom ich riešenia. Nerobme si ilúzie: na viac nemáme. Niet čarovného prútika, ktorým by niekto šibol a tým nás z jedného dňa na druhý odklial z našej hmotnej a duchovnej biedy.

Prítom hádam nijaký iný európsky národ neurobil v tomto storočí väčší civilizačný vzostup ako Slováci. Uvážme len, že na počiatku storočia sa z inteligencie celého Horného Uhorska hlásilo ku slovenskej národnosti iba 2 715 ľudí, a to ešte do tohto počtu bolo zarátané 1 423 pôrodných báb. Celú slovenskú inteligenciu predstavovalo iba niekoľko stoviek učiteľov a farárov a niekoľko desiatok lekárov, pravotárov a úradníkov. Aký je to rozdiel proti dnešku, keď i vysokoškolsky vzdelaných ľudí počítame na státisíce!

Ibaže: vyhúkli sme prirýchlo, neorganicky. Sme ako rýchlenná zelenina. Ako národ sme ako adolescenti, teenageri, robíme detinské chyby a nedáme si poradiť od dospelých. Naša vzdelanosť je často nedovzdelanosť, polovzdelanosť, diletanstvo. Takáto vzdelanosť je príčinou komplexov menejcennosti, strachu z cudzieho, solidarity menejcenných a neschopných, konformizmu a závidi.

Z toho sa u nás rodia nálady pesimizmu a rezignácie. Nesmieme sa im poddať. Zrieme, doháňame iné národy, potrebujeme dozrieť čo najrýchlejšie. Nest'ážujme sa, nestenajme, neohovárajme, nenadávajme - konajme.

Každý z nás by sa mal učiť aspoň jeden svetový jazyk. Každý z mladých ľudí by mal pobudnúť aspoň rok v cudzej krajine, v štúdiu alebo zamestnaní. Už počiatkom budúceho storočia by každý občan Slovenska mal hovoriť aspoň jednou cudzou rečou a angličtina by sa mala stať vedľa slovenčiny druhým jazykom komunikácie a vzdelávania. Cudzieho sa nesmieme báť. „Cudzie nechceme, svoje si nedáme“ - aké je to nezmyselné heslo! Chcime cudzie, berme všetko najlepšie, čo vytvorili iní. A dávajme svetu - tvorme takú vedu a také umenie, ktoré by slúžili celému svetu. Nech nás zahraničie pozná podľa výkonov našej kultúry a nie podľa výčinov hŕstky zakomplexovaných politikov.

Na piate výročie revolúcie vyhlásme koniec tolerancie voči polovzdelanosti, primitívnej demagógii, zakomplexovanosti. Hlúposť - spolu s jej dvomi prejavmi, nekultúrnosťou a hulvátstvom - nesmie mať na Slovensku domovské právo.